

Försäkringskassans beslut om ändrad betalningsplan avseende återbetalning av underhållsstöd har ansetts gå den bidragsskyldige föräldern emot och borde därför ha försetts med fullföljdshänvisning

---

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA, i egenskap av ombud för BB, på Försäkringskassans handläggning av BB:s ärende om underhållsstöd. I en komplettering till sin anmälan tillade AA bl.a. att flera av Försäkringskassans beslut avseende BB, t.ex. beslutet den 15 januari 2009 om ändrad betalningsplan, saknade fullföljdshänvisning.

Utredning

Försäkringskassan anmodades att yttra sig över bl.a. det som AA hade anfört om avsaknaden av fullföljdshänvisning. I sitt remissvar anförde Försäkringskassan bl.a. följande.

Bakgrund

BB har genom sitt ombud AA framfört synpunkter på att Försäkringskassans beslut den 7 januari 2009 om återbetalningsbelopp för 2009 och beslut den 15 januari 2009 om ändrad betalningsplan saknar besvärshänvisning.

Ett positivt beslut ska inte innehålla någon omprövnings- eller besvärshänvisning medan negativa beslut alltid ska göra det, se 21 § förvaltningslagen. Den enskilde är givetvis oförhindrad att även begära omprövning av ett positivt beslut trots att besvärshänvisning saknas.

Försäkringskassans slutsatser

Beslutet om återbetalningsbelopp följer utgångspunkterna för fastställande av nytt återbetalningsbelopp enligt lagen (1996:1030) om underhållsstöd (USL) och grundas bland annat på Skatteverkets uppgifter om den bidragsskyldige föräldrarnas inkomst enligt senaste årliga taxering. Beslutet innebar i detta fall att något fortsatt återbetalningsbelopp inte skulle betalas eftersom återbetalningsbeloppet för barnet CC var fastställt till 0 kronor för tiden från och med februari 2009. Beslutet är ett maskinellt framställt beslut enligt rutinen för årlig omräkning av återbetalnings-

belopp grundat på den bidragsskyldiges inkomst enligt senaste årliga taxering (dvs. inkomsten för inkomståret 2007).

De berörda besluten om återbetalningsbelopp och ändrad betalningsplan har vid tidigare beslutad utformning inte ansetts gå den bidragsskyldige föräldern emot på sådant sätt att besluten behöver förses med anvisningar för att begära omprövning (besvärshänvisning). När återbetalningsbeloppet är fastställt till 0 kronor anses beslutet inte gå den bidragsskyldige emot. Inte heller ett beslut om att den bidragsskyldige ska betala tillbaka högst 1,5 gånger det återbetalningsbelopp som ska betalas för kommande år enligt 33 § USL anses gå den försäkrade emot. Detta beslut har föregåtts av ett beslut om anstånd. Ett beslut om anstånd gäller längst till och med januari månad kommande år. När tiden för anstånd har löpt ut behöver den bidragsskyldige inte på en gång betalahela sin skuld som då uppkommit utan får en ny betalningsplan enligt nämnda bestämmelse. Det anses därför som ett positivt beslut. Kan den bidragsskyldige inte betala enligt den nya avbetalningsplanen så finns möjlighet att göra en ny ansökan om anstånd enligt 32 § USL.

AA kommenterade remissvaret.

I ett beslut den 9 december 2009 anförde *JO Nordenfelt* bl.a. följande.

Bedömning

Enligt 21 § andra stycket förvaltningslagen (1986:223), FL, ska en part underrättas om hur han kan överklaga ett beslut som har gått honom emot.

I den äldre förvaltningslagens motsvarighet till 21 § FL fanns begränsningen att det skulle vara ”uppenbart” att beslutet gick parten emot för att kravet på fullföljdshänvisning skulle träda in. I syfte att stärka den enskildes rättssäkerhet togs den begränsningen bort i den nya lagen. Samtidigt påpekades att det i vissa fall kan vara svårt för myndigheten att avgöra om ett beslut har gått den enskilde emot eller inte och att myndigheten, i sådana fall, i allmänhet bör lämna fullföljdshänvisning (se prop. 1985/86:80 s. 72).

Skyldigheten att lämna fullföljdshänvisning när beslutet går parten emot gäller även vid beslut som ska omprövas innan överklagande kan ske. I sådant fall ska parten i stället underrättas om hur han kan begära omprövning.

I sitt remissvar anför Försäkringskassan bl.a. att ”De berörda besluten om återbetalningsbelopp och ändrad betalningsplan har vid tidigare beslutad utformning inte ansetts gå den bidragsskyldige föräldern emot på sådant sätt att besluten behöver förses med anvisningar för att begära omprövning (besvärshänvisning)”. Jag vill med hänsyn till den generaliserande formuleringen understryka att frågan om ett beslut har gått parten emot måste bedömas från fall till fall med beaktande av omständigheterna i det enskilda ärendet. Beslut av betungande karaktär bör emellertid regelmässigt anses gå parten emot. Det är vidare min uppfattning att ett betungande beslut får anses ha gått parten emot oavsett vilka uppgifter det har grundats på. Bakgrunden till beslutet bör, som jag ser det, över huvud taget inte tillmätas någon betydelse vid bedömningen av om det gått parten emot eller inte.

Såvitt gäller beslutet den 7 januari 2009, att fastställa BB:s återbetalningsbelopp till 0 kr för tiden februari 2009–januari 2010, delar jag Försäkringskassans uppfattning att beslutet inte kan anses ha gått BB emot. Någon fullföljdshänvisning behövdes därför inte. Beträffande beslutet den 15 januari 2009, om ändrad betalningsplan, förhåller det sig annorlunda. Genom det beslutet åläggs BB att betala av ett visst belopp per månad på sin skuld. Det faktum att skulden har uppkommit till följd av ett tidigare beviljat anstånd och att fortsatt anstånd kan sökas frångår inte beslutet dess betungande karaktär. Att återbetalningsbeloppet är det lägsta möjliga under rådande omständigheter saknar också betydelse. Beslutet är trots dessa omständigheter betungande och borde ha försetts med fullföljdshänvisning. Försäkringskassan kan inte undgå kritik för sin underlåtenhet härvidlag.